

Butorpet, Galtebolstorpet, Gladerud, – soldattorpet Galtebol

Bakgrund:

Soldater/officerare hade sin hemvist i Galtebol åtminstone från början av 1600-talet (ex Hans Halvarsson). Innan Indelningsverkets reform i slutet av 1600-talet torde dessa ha bott på sina egna (arve)gårdar, medan ett särskilt soldattorp bör ha inrättats därefter – som brukligt på visst avstånd från hemmanets centrum.

Samtidigt skapas de speciella soldatnamnen vanligen byggda på hem-mansnamnet. För Galtebols del är Anders Svensson Gadd (ev Galt?) den mest trolige att inleda denna epok.

Soldattorpets namn är lite knepigt. Mest troligt är att Galtebolstorpet var det gängse, medan namnet Gladerud tillkom långt senare (omkr 1840) uppenbarligen föranlett av en enda soldat – Daniel Pettersson Glad, som ”försvann i Norge” omkr 1855. Det ojämförlig vanligaste soldatnamnet var tidigare Galt och på andra plats Bohlman (1826 – 30).

Platsen: Se *Galtebols kartor med gårdsnamn* på webbsidan.



Gladerud, Galtebol. Flygfoto 1950-talet. Bildkälla: <https://www.flygfotohistoria.se/>

Ivan V: 154/155 (utdrag)

Ett mycket vackert beläget torp som utgör den enda delen av hemmanet Galtebol som gränsar mot Byälven. Nära granntorp var förr Hultängen i söder, Karingbråten i öster, Lövhaget i nordöst och de båda torpen Lillehult i norr. Soldater för Galtebol finns redovisade i längderna från 1753.

...

I Gillberga finns fortfarande ett tjugotal soldattorp kvar som minner om knektepoken i Sverige. De flesta av dem är nu fritidshus och bebodda bara några dagar eller veckor under året men 3 av dem är fortfarande åretrunt-bostäder. Gladerud är ett av dem och är dessutom ett mycket välbebyggt och välskött torp,

XXXXXXXXXXXXXX

1600-talet:

Under större delen av denna tid är det knappast troligt att det fanns ett särskilt soldattorp i hemmanet, utan att det oftast handlade om att en vuxen son/dräng i gården lejdes för en tid som legosoldat. Därför ges här hänvisningar till andra familjer/platser i hemmanet.

Sold Hans Halvarsson

Not i hjl 1610. I mtl 1613 noteras samme person som fänrik/löjtnant!

Ännu 1630 - 43 lever HH med hustru kvar i Galtebol, men noteringen 1641 som "gammal" kan betyda att han är över 60 år och därmed född omkr 1580... Den Nils Hansson som efterträder HH i mtl 1644 lär dock inte vara en son - se uppgifter under Galtegården...

=====

Sold Per Tomasson (??? - 1664d)

Not i mtl 1654/55 - 1664d

Ägare före 1670 av 1/9 i Galtebol

Se vidare uppg under Galtegården!

=====

Sold Halvar Bryngelsson (- efter 1682)

Not i mtl 1672 - 1682

=====

Sold Nils ()

Not i mtl 1676 - 1680

=====

Sold Bryngel ()

Not i mtl enbart 1685

=====

Domb 1685, Ht, s 1787

Uppbud 1 för "**Legosold Anders Klinga**" på 1/9 i Galtebol.

Sold **Anders Gadd Svensson** ()

Not i Domb 1691: B1

(Första not om sold enl domb., men inget om detta i mtl!)

Fotnot: Intressant är tillnamnet Gadd (ev en variant av Galt...?), vilket kan betyda att Indelningsverkets organisationsplaner börjat ta form, så att soldaten nu blir ett yrke som kräver särskild utbildning, namn och organiserat boende...

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1700-talet:

Fr o m 1715 ålades det roten att bygga och underhålla särskilda soldattorp för den utvalde knekten.

Intressant är att se hur detta innebär att soldatycket nu vanligen sträcker sej över årtionden...

Sold **Anders Olofsson Galt** ("1700" - 1745d)

änk/h Britta Bengtsdotter () Vigda 1720

Barn:

Malin f 1725 "i Butorpet"

Ingrid f 1726 i "i Butorpet"

Jon f 1729 "i Butorpet"

Noterad i mtl 1723 - 1745

I db 1745 noteras det egendomliga Ortsnamnet "sold Anders Galt från Bustaden".

AOG är den äldste som Ivan noterar - eftersom han finns i HFL åtminstone 1733 > 1738

=====
Sold **Anders Persson** ()

h Britta Olofsdotter ()

Not enbart 1737 ->

=====
Sold **Johan(nes?) "Jean" Galt** (1716 -)

h1 Malin (1704 - 1764d)

h2 Marit? (1730 -)

JG angese avskedad ngn gång under åren 1763 – 65.

Not i mtl 1748 - 1768?

=====
Res(erv?)karl? **Olof Svensson**

Not i mtl 1742-43?

=====
Res(erv?)karl? **Jon Storksson**

Not i mtl 1750 - 1751?

Kan ev ha varit dräng på Stigen? - enl HFL 1733 >.

=====

Garnisionssoldat **Anders Olofsson** (1699 - 1783d) (f 1710?; f 1704?; död 1778?) Osäkra...
änk/h Karin Larsdotter (1712 -) Vigda 1758

Barn:

Olof f 1750

Lars f 1760 /död 1762/

KL var änka efter bonden Lars Olofsson (1694 - 1754d)

=====

Sold **Sven Galt** ()

h Malin () Ej i vbreg

Barn:

Anna f 1768

Britta f 1770

Anders f 1773

Erik f 1775

Not i mtl 1768 - 1776

I dopboken noteras vid något tillfälle att Sven o Malin bor i "Bustan"!

=====

Olof Galt (1754 -) - soldat

h Maria Jon(a)sdotter (1754 -) Ej i vbreg

Barn:

Kerstin f 1775

Britta f 1777

Kajsa f 1780 /död 1788/

dödfödd son 1783

Annika o Maria f 1784 - tvillingar

Anna f 1787

I fb finns uppgiften om att fam bor i "Galtebolstorp".

Fam not i mtl 1778 och hfl 1782 - 91

=====

Mats Galt (Ed 26/4 1755 - utfl 1813) – soldat 148, "Pipare"

h Britta Svensdotter (Grums 3/4 1748 - utfl 1813) Vigda 1778.

Barn:

Maria f 1779 /utfl t Norge 1802/

Stina f 1781 /utfl t Stenarsbol 1793 o Borgvik 1800, Långserud 1802/

Britta f 1783

Vid vigseln 1778 noteras ”Piparen Mats Skifman o pig Britta Svensdotter i Lindalen”.

Fotnot: Lindalen var uppenbarligen ett annat namn för Dämna/Dämme und Borgvik, intill Backagränsen.

Hustruns BS noteras ”sjuklig” i HFL 1801 >

Fam not i Galtebols HFL åren 1791 - 1813 - och då avflyttad till dottern i ”Linnartsnäs u Odenstad”!

Se nedan!

Mats Galts familj är lite speciell...

1. Mats Galt har i ett sockenstämmeprotokoll (när?) noterats med titeln ”Spelman”. Man kan förstås fundera över om Mats spel på militärisk flöjt?/oboe? också innefattade att spela till dans och fest på fritid och hemmaplan?

2. En annan intressant omständighet är att dottern Anna (f i Galtebol 1784) blir farmor till Anders Ugren ”Kop-Anders”, han med det tragiska levnadsödet som blev känd som tiggande spelman i Arvika omkr sekelskiftet 1900... se min särskilda text...

I HFL 1805 > sid 38 noteras att Anna får utflyttningattest 1805 till ”Tösiö” (= Tösse) i Dalsland, efter sin vigsel med ”fältväbel Ugren i Tösiö”. I efterföljande HFL sid 292 visar det sig att Torparen Anders Andersson Ugren (Tösiö 1778 -) har flyttat in till Lennartsnäs 1813 med hustrun Anna Matsdotter och sonen Anders f 1812 i Tösse, och det är till dem som svärfadern - gamle avskedade soldaten/spelmannen Mats Galt flyttar in 1813. 1814 får Anders/Anna sonen Fredrik Vilhelm. (Även Kop-Anders var en kort tid dräng i Galtebol).

3. Dottern Britta M föder 1809 ett uä barn Johannes till den 18-årige arvingen ”studenten” på Odenstad Knut Jakob Liljebjörn. I HFL 1805 > 1810, noteras Brittias och barnets korta liv. Hon anges vara ”sjuklig”... Johannes dör redan 1811 och Britta året därpå. Den utpekade fadern (1791 - 1860) flyttar vidare till Stockholm några år senare och blev med tiden jurist (”assessor”).

Gillbergas dopbok 1809:

”Galtebols soldatstom”: p. Britta Matsdotter föder uä Johannes 12/4 1809. Fadern: Studenten Knut Liljebjörn på Odenstad

=====

Olof Fredriksson Galt / Bolman (1785 - 1829d) – soldat 148, senare 72

h1 Maria Olsdotter (Arvika 1787 - 1824d) Vigda 1814.

h2 Märta Olsdotter¹ (1799 - utfl) Infl 1824. Vigseln omkr 1825/26 – ej i Gillberga.

Barn:

Fredrik f 1815

Olof f 1818

Anna Stina f 1821

Anders 1824

¹ 2:a hustrun Märta blir fattighjon i Galtebol efter makens död 1829; flyttar in med barnen till torp Nils Matsson på ”Lillstigen”/Hagen. Senare flyttar hon vidare till boende i Källbacken, Byn och Mofikerud, Backa på 1840-talet!/
5

Maria "Maja" f 1826

Fam infl 1812

1:a hustrun noteras i HFL 1816> och 1821 > vara sjuk "af blodforstoppning"? och att ha fått "attest till Carlstad 20/10 (20/11) 1820". De olika datumen kan vara en förväxling...

Omkr 1820 ändras OFG till sold 69 och får nya efternamnet **Bolman!**

(I Gmr 1822 /bild 610/ o 1825 /bild 408/, anges enbart "Får heta Bohlman" men fortsatt sold för Galtebol!).

=====
Sold 47 **Daniel Pettersson Bolman** /omkr 1840 **Glad**/ (Ed 1805 - död "i Norge" omkr 1855..)

h1 Lena Andersdotter (Segestad 1806 - 1834d)

h2 Anna Jonsdotter (1806 - 1860d) fr Bränna und Björnö. Vigda 1837.

Barn:

Anna Maria f 1832,

Anders f 1834 /död s å/

Kajsa f 1838 "förquäfd af modren" 12 dgr gammal/

Anders f 1839

Karl f 1841

Johannes f 1843

Kajsa f 1845

Stina f 1847

DPB inflyttad fr Stavnäs 1830 o LA 1831.

=====
Sold 47 "Trumslagare" **Ferdinand Larsson Byberg** (Byn 1832 - 1882d i Karlstad!)²

h Anna Lisa Johannesdotter³ (Svanskog 1836 - utfl ca 1889 till Granbäck) Vigda 1859

Barn:

Johannes f 1860

Augusta f 1862

Anders Gustaf f 1865 /död nov 1867/

Alfred f 1867

Anders f 1870 /död 1879/

Karl f 1873.

Anna Maria f 1876

² Fotnot: FLB avled på Länslasarettet i Karlstad 9 april 1882. Han begravdes dessutom i Karlstad!

³ Efter makens död 1882 (blev ALJ med sina 6 barn "understödshjon". Hon uppges åren innan 1890 ha fattigunderstöd och bo i Granbäck. Augusta utfl till Kristiania 1886 och Alfred till Stavnäs samma år. Övriga barn noteras utflyttade till sin mor i Granbäck 1892!

Ytterligare en intressant uppgift är att det är hit som inh understödshjonet Maja Lotta Forsberg (f Långs 1830) 1869 inflyttar (fr Backa) med u ä sonen Daniel Vilhelmsson f 1867 i Gillberga. /Fadern uppgavs vid dopet vara en Vilhelm Gustafsson(?) fr "Skåne"/

Emma Kristina f 1879

FLB infl 1853 fr torpet "Mellan-Grenerud" under Kik, tills med modern änka Maja Johannesdotter (1799 - 1856d) o syster Lena Larsdotter (1838 - utfl 1858).

Efter 1862 var det ett antal brukare och senare ägare, men ingen av dessa hade släktnamn!
Arvingarna Johannes och de tre yngsta syskonen flyttar 1892 till sin mor i Granbäck, vilket innebär att detta avslutar "soldatepoken" i Galtebol.

Arrendator **Edvin Eriksson** (Sillerud 1849 – utfl 1905)
h Maja Stina Friberg (1846 – utfl 1905) - Vigda 1881

Barn:
Hustruns uä Anders Gustaf Friberg/Edvinsson f 1871, utfl 1895

EE ("Dagkarl" i Fyksenäs) infl 1893 som "Arrendator af Soldatstommen".
Efter 12 år som arrendator utflyttar familjen 1905 till Hösås, där EE noteras som "Statkarl".

Brukare **Olof Andersson** (1872 -) h Betty Sofia Löfgren (1878 -)
Hemmansägaren av Nordtomten i Galtebol brukar Gladerud ca 1905 - 1912 (enl Ivan V:155)

H-äg, snickare **Karl Johan Johansson** (1878 - 1961d)
h Albertina Jansdotter (1879 - 1957d)

Barn:
Karl Oskar f 1901
Berta Maria f 1906
Anders Gustaf f 1912, Sven Edvard f 1915
Sonja Margareta f 1920

Fam infl fr Säffle 1913

Manbyggnad uppförd 1912; gården köpt av släkten 1912 (SbV).
KJJ är alltså den som uppför nya Gladerud...

Måg **Sverker Svensson** (1913 - 1975d)
h Sonja Svensson (1920 -)

Barn:
Monica f 1944
Isabell f 1954

Fam övertar gården 1957 (Ivan/SbV)

Måg **Karl Olof Edvardsson** (1952 -)
h Isabell Edvardsson (1954 -)

Barn:
Mattias f 1982

Fam övertar gården 1977 (Ivan)

XX

bruk Nils Nilsson (1797 -) /Ivan anger denne för åren 1835 - 53/
inh Nils August Jonasson Snar (1831 - utfl 1891) - h Kristina Nilsson
(Grums 1842 - utfl 1891) - **nja, NAJS bor i Bråten 1856 -> enl HFL!**

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Soldatbostället (Galterud?) - Gladerud

sold **Johannes Galt** Ram? /i HFL 1761 ->/ är den andre som Ivan noterar/ - därefter Sven Galt...
sold ??? () - h Malin () - enl mtl 1750
sold **Olof Galt** (1754 -) - h Maria Jonsdotter (1754 -)
sold (avsk) Erik Esperman(?) (1703 - 1773) - död i "Galtebolsbostället"